

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษานับเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นทรัพยากรอันมีค่า และมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานแก่คณะครูและนักเรียนที่ได้รับพระราชทานรางวัล ความตอนหนึ่งว่า“... การศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้าง และพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของบุคคล สังคม และบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วน ล้วนพอดีกับทุก ๆ ด้าน สังคม และบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของ ประเทศชาติไว้ และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้โดยตลอด ...” (มูลนิธิโตโยต้าประเทศไทย และ มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์, 2543)

สาระเศรษฐศาสตร์ เป็นสาระหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ถูกกำหนดให้ ผู้เรียนทุกระดับชั้น ได้ทำการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษา จนถึงระดับมัธยมศึกษา โดยใน ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น ได้นำสาระเศรษฐศาสตร์บูรณาการเข้าไปในสาระ อื่น ๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ส่วนในระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย สามารถจัดแยกสาระเศรษฐศาสตร์ มากำหนดเป็นรายวิชาพื้นฐานหรือจะจัดแบบ บูรณาการกับสาระอื่น ๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ทั้งนี้ขึ้น อยู่กับสถานศึกษาเป็นผู้กำหนด ในกรณีที่จัดเป็นรายวิชาพื้นฐาน สถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถ กำหนดชื่อรายวิชาแตกต่างกันออกไป บางสถานศึกษาใช้ชื่อว่า รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม (เศรษฐศาสตร์) หรือ รายวิชาเศรษฐศาสตร์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง เวลาเรียน 40 ชั่วโมง ต่อภาคเรียน การกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับสาระเศรษฐศาสตร์ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา จนถึงระดับมัธยมศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากวิชาเศรษฐศาสตร์ เป็นวิชาที่มีความสำคัญที่ผู้เรียนสามารถ นำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริง เข้าใจบทบาทของรัฐในการใช้มาตรการต่าง ๆ ในการพัฒนา เศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งเข้าใจการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของประเทศ และเศรษฐกิจโลก ดังที่ วันเพ็ญ (2544) วิทยากร (2538 อ้างตาม สิริวรรณ, 2549) และณรงค์ศักดิ์ (2550) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของวิชาเศรษฐศาสตร์ สรุปความว่า “วิชาเศรษฐศาสตร์เป็นวิชาสำคัญที่ผู้ศึกษาสามารถ นำไปใช้ทั้งในฐานะผู้บริโภค ผู้ผลิต และเข้าใจในฐานะผู้กำหนดนโยบายเศรษฐกิจของประเทศ

หรืออีกนัยหนึ่งคือผู้เรียนสามารถนำความรู้จากการเรียนสาระเศรษฐศาสตร์ไปใช้ในชีวิตได้ ตั้งแต่ตื่นนอน จนกระทั่งเข้านอน เข้าใจบทบาทของรัฐบาลในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ” ด้วยเหตุที่สาระเศรษฐศาสตร์เป็นสาระที่มีความสำคัญดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดให้สาระเศรษฐศาสตร์ เป็นสาระพื้นฐานสาระหนึ่งใน 5 สาระในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จากการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ 2 มาตรฐาน และ 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ มาตรฐานการเรียนรู้ ส.3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยมี 3 ตัวชี้วัด คือ 1) อภิปรายการกำหนดราคาและค่าจ้างในระบบเศรษฐกิจ 2) ตระหนักถึงความสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีต่อเศรษฐกิจสังคมของประเทศ 3) ตระหนักถึงความสำคัญของระบบสหกรณ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับชุมชนและประเทศ มาตรฐานการเรียนรู้ ส.3.2 เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก โดยมี 3 ตัวชี้วัด คือ 1) อธิบายบทบาทของรัฐบาลด้านนโยบายการเงิน การคลังในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ 2) วิเคราะห์ผลกระทบของการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจในยุค โลกาภิวัตน์ที่มีผลต่อสังคมไทย 3) วิเคราะห์ผลดี ผลเสียของความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศในรูปแบบต่าง ๆ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551)

จากการจัดการเรียนการสอนสาระเศรษฐศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในปัจจุบันพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับต่ำ ดังผลทดสอบระดับชาติ (O – NET) สาระเศรษฐศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประจำปีการศึกษา 2554 – 2557 ดังแสดงในตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 แสดงผลการทดสอบระดับชาติ (O – NET) สาขาสหศึกษาศาสตร์ ระดับประเทศ
และระดับโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยสมบูรณกุลกันยา ปีการศึกษา 2554 – 2557

คะแนน	ปีการศึกษา 2554		ปีการศึกษา 2555		ปีการศึกษา 2556		ปีการศึกษา 2557	
	โรงเรียน	ประเทศ	โรงเรียน	ประเทศ	โรงเรียน	ประเทศ	โรงเรียน	ประเทศ
ค่าเฉลี่ย	36.52	29.31	52.68	42.01	42.76	30.59	54.66	38.93
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	13.73	11.77	13.59	13.51	16.33	14.20	17.75	19.45

(ที่มา : โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยสมบูรณกุลกันยา , 2558)

จากตารางที่ 1.1 แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาขาสหศึกษาศาสตร์ใน ระดับประเทศของปีการศึกษา 2554 คะแนนเฉลี่ย 29.31 ปีการศึกษา 2555 คะแนนเฉลี่ย 42.01 ปีการศึกษา 2556 คะแนนเฉลี่ย 30.59 และปีการศึกษา 2557 คะแนนเฉลี่ย 38.93 (โรงเรียนหาดใหญ่ วิทยาลัยสมบูรณกุลกันยา, 2558 : 10) จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สาขาสหศึกษาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาปลาย ของนักเรียนระดับประเทศยังอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 50 ขณะเดียวกันเมื่อพิจารณาจากผลทดสอบระดับชาติ (O – NET) สาขาสหศึกษาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประจำปีการศึกษา 2554 – 2557 ของนักเรียนโรงเรียนหาดใหญ่ วิทยาลัยสมบูรณกุลกันยา พบว่า ปีการศึกษา 2554 คะแนนเฉลี่ย 36.52 ปีการศึกษา 2555 คะแนน เฉลี่ย 52.68 ปีการศึกษา 2556 คะแนนเฉลี่ย 42.76 และปีการศึกษา 2557 คะแนนเฉลี่ย 54.66 (โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยสมบูรณกุลกันยา, 2558) จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนสาขาสหศึกษาศาสตร์ ระดับชาติของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียน หาดใหญ่วิทยาลัยสมบูรณกุลกันยา ยังอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 50 ยกเว้นปีการศึกษา 2557 ที่มีคะแนนเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ และเมื่อพิจารณาจากผลการทดสอบระดับ โรงเรียนในรายวิชา สหศึกษาศาสตร์ รหัสวิชา ส32102 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่าระดับผลการเรียนต่ำ กว่าระดับคุณภาพพอใช้ ยังมีจำนวนมาก ดังแสดงในตารางที่ 1.2

ตารางที่ 1.2 แสดงระดับผลการเรียนรายวิชา เศรษฐศาสตร์ รหัสวิชา ส 32102 ระดับชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 5 ปีการศึกษา 2555 – 2557

ระดับ ผลการเรียน	ปีการศึกษา 2555		ปีการศึกษา 2556		ปีการศึกษา 2557	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4	67	12.18	52	10.36	11	2.25
3.5	88	16.00	88	17.53	47	9.63
3	125	22.73	110	21.91	84	17.21
2.5	83	15.09	104	20.72	108	22.13
2	62	11.27	80	15.94	99	20.29
1.5	125	22.73	44	8.76	67	13.73
1	-	-	24	4.78	34	6.97
0	-	-	-	-	38	7.79
รวม	550	100.00	502	100.00	488	100.00

(ที่มา : กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย
สมบูรณ์กุลกันยา, 2558)

จากตารางที่ 1.2 แสดงให้เห็นว่าในปีการศึกษา 2555 มีนักเรียนที่ได้ระดับผลการเรียน
ต่ำกว่าระดับคุณภาพพอใช้(ระดับผลการเรียน 2)ลงมา มีร้อยละ 22.73 ปีการศึกษา 2556 ร้อยละ
13.54 และปีการศึกษา 2557 ร้อยละ 28.49 ซึ่งยังเป็นระดับการเรียนที่ยังไม่พึงประสงค์ (กลุ่มสาระ
การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยสมบูรณ์กุลกันยา, 2558)

นอกจากการพัฒนาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ผู้สอน
จะต้องประเมินผู้เรียนในด้านความรู้แล้ว สมรรถนะสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ผู้สอนจะต้องพัฒนาผู้เรียน
ให้เกิดขึ้นคือ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ทั้งนี้เนื่องจาก ความสามารถในการคิดวิเคราะห์
เป็นทักษะที่สำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษาในศตวรรษที่ 21 หากผู้เรียนมีความสามารถ
ในการคิดวิเคราะห์ จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความฉลาดทางสติปัญญา ความสามารถแก้ปัญหา
การประเมิน การตัดสินใจ และสรุปข้อมูลต่าง ๆ ที่รับรู้ได้อย่างสมเหตุสมผล อันเป็นพื้นฐานการคิด
ในมิติอื่น ๆ (รัตนา, 2551) สอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

ที่จะต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ (วิจารณ์, 2555) นอกจากนั้น คุณลักษณะด้านความสามารถในการคิด ยังเป็นสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ผู้สอนจะต้องพัฒนาผู้เรียนอีกด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) และหากพิจารณาจากตัวชี้วัดของสาระเศรษฐศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่าส่วนใหญ่ต้องการพัฒนาให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมด้านการคิดวิเคราะห์ เช่นกัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เป็นคุณลักษณะสำคัญที่ผู้สอนจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะดังกล่าวขึ้น แต่จากสภาพปัจจุบันพบว่า คุณลักษณะด้านความสามารถในการคิดของผู้เรียนอยู่ในระดับต่ำ ดังแสดงให้เห็นจากผลการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์ (สุรเกียรติ, 2553) นอกจากนั้นจากการศึกษาผลการประเมินมาตรฐานสถานศึกษาพบว่า มาตรฐานที่โรงเรียนส่วนใหญ่ควรได้รับการปรับปรุงคือ มาตรฐานที่เกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดสร้างสรรค์ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องให้ความสนใจในการฝึกฝน ให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ (เส็งยม, 2546) สอดคล้องกับผลจากการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรอบแรก (ช่วงปี 2544-2548) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) สะท้อนวิกฤติถึงคุณภาพการศึกษาไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานค่อนข้างชัดเจนว่า จำนวนสถานศึกษาที่จัดการศึกษาได้มาตรฐานขั้นต่ำ ในการจัดการศึกษาตามหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มีประมาณ 1 ใน 3 และอีกประมาณ 2 ใน 3 (มากกว่า 2 หนึ่งในสาม) ยังไม่ได้มาตรฐาน ผู้เรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรต่ำ สัดส่วนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับดี ในมาตรฐานด้านผู้เรียนเกี่ยวกับการมีความรู้ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ (คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีวิจารณญาณ) มีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร เพียงประมาณร้อยละ 12 และมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องประมาณร้อยละ 24 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552)

ดังนั้นการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์จึงเป็นสิ่งที่ต้องพัฒนาในทุกระดับชั้น แต่ในสองทศวรรษที่ผ่านมาการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ยังทำได้ในขอบเขตจำกัดและยังไม่บรรลุเป้าหมายสูงสุดที่ต้องการ ผู้เรียนมักสามารถทำได้ดีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทักษะขั้นพื้นฐาน แต่เมื่อมาถึงส่วนที่ต้องใช้ความคิดและเหตุผล ผู้เรียนยังไม่สามารถทำได้ ซึ่งปัญหาคุณภาพ

ด้านการคิดวิเคราะห์ของเด็กไทยจึงควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2549) ในขณะที่เดียวกันนักการศึกษาจำนวนมากเชื่อว่าการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สามารถกระทำได้ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์อยู่เสมอ และหากสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้ และการดำเนินชีวิต ก็จะทำให้นักเรียนมีความสามารถเหนือบุคคลอื่นในด้านสติปัญญา และการดำเนินชีวิต เนื่องจากการคิดวิเคราะห์เป็นพื้นฐานของการคิดทั้งหมด และสามารถยกระดับมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการได้อีกด้วย (ประพันธ์ศิริ, 2551)

ดังนั้นรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และความคงทนในการเรียนรู้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคงทนในการเรียนรู้นับว่ามีความสำคัญที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ทั้งนี้หากผู้เรียนสามารถจดจำเนื้อหาที่เรียนผ่านมาแล้วได้ จะช่วยทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ได้ดี และเข้าใจง่ายขึ้น ดังที่ศูนย์การศึกษาสำหรับครูไปรษณีย์ กล่าวถึงประโยชน์ของความคงทนในการเรียนรู้สรุปได้ว่า จะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้สิ่งใหม่ได้ดี เข้าใจง่าย ประหยัดเวลา ขณะเดียวกันสามารถนำประสบการณ์ที่เรียนรู้ และจำได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน (พงศสุวรรณ, 2543) สอดคล้องกับแนวคิดของพงษ์พันธ์ (2544) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้สิ่งใหม่บางอย่างถ้าได้อาศัยประสบการณ์เดิมเป็นพื้นฐานจะช่วยให้การเรียนรู้สิ่งใหม่นั้นดีขึ้น เพราะเกิดการถ่ายโยงการเรียนรู้ ทั้งนี้เพราะผู้เรียนจะเชื่อมโยงความรู้ในครั้งก่อนมาใช้กับการเรียนรู้ครั้งใหม่ จึงทำให้เรียนรู้สิ่งใหม่ได้เร็วขึ้น อันจะส่งผลทำให้ผู้เรียนมีการพัฒนาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้สูงขึ้น ดังนั้นการพิจารณาหาวิธีการเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และความคงทนในการเรียนรู้ คือการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการเชื่อมโยงการเรียนรู้ในเนื้อหากับชีวิตจริง รวมทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม เนื่องจากการเรียนรู้ของผู้เรียนนอกจากเกิดจากแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จากตัวผู้เรียนเองแล้ว ยังสามารถเกิดขึ้นได้จากการเรียนรู้จากกระบวนการกลุ่มอีกด้วย ดังที่ พงษ์พันธ์ (2544) กิดานันท์ (2548) กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ สรุปว่า “การเรียนรู้ของผู้เรียนจะเกิดขึ้นได้มีหลายปัจจัย อาทิ วุฒิภาวะ ความพร้อมของผู้เรียน แรงจูงใจของผู้เรียน การเสริมแรง การถ่ายโยงการเรียนรู้ สภาพแวดล้อม” ดังนั้นในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และความคงทนในการเรียนรู้ วิชาเศรษฐศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยจึงได้นำทฤษฎีการเรียนรู้แบบผสมผสานมาเป็นแนวคิดใน

การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน ทั้งนี้เนื่องจากทฤษฎีการเรียนรู้แบบผสมผสาน มีความเชื่อว่า ความรู้มีหลายประเภท บางประเภทสามารถเข้าใจได้อย่างรวดเร็วไม่ต้องใช้ความคิดที่ลึกซึ้งซึ่งบางประเภทมีความซับซ้อนมาก จำเป็นต้องใช้ความสามารถในขั้นสูง ดังนั้นขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะต้องใช้ทั้งวิธีการที่ให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งวิธีที่ผู้สอนจะต้องคอย กระตุ้น เสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้อีกด้วย

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบผสมผสาน วิชาเศรษฐศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.2 เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบผสมผสาน วิชาเศรษฐศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนี้

2.2.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อน และหลังเรียน โดยการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบผสมผสาน

2.2.2 เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนก่อน และหลังเรียน โดยการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบผสมผสาน

2.2.3 ศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียน โดยการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบผสมผสาน

2.2.4 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบผสมผสาน

3. สมมุติฐานการวิจัย

3.1 นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบผสมผสาน วิชาเศรษฐศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่พัฒนาขึ้นสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3.2 นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบผสมผสาน วิชาเศรษฐศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่พัฒนาขึ้น สามารถพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3.3 นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบผสมผสาน วิชาเศรษฐศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่พัฒนาขึ้น สามารถพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ด้านคิดความสำคัญหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน

3.4 นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบผสมผสาน วิชาเศรษฐศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่พัฒนาขึ้น สามารถพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ด้านคิดหลักการหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน

3.5 นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบผสมผสาน วิชาเศรษฐศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่พัฒนาขึ้น สามารถพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ด้านคิดความสัมพันธ์หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน

3.6 นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบผสมผสาน วิชาเศรษฐศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่พัฒนาขึ้น มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนครั้งที่ 1 กับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนครั้งที่ 2 ไม่แตกต่างกัน

4. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

4.1 กลุ่มประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหาดใหญ่-วิทยาลัยสมบูรณกุลกันยา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา เศรษฐศาสตร์ รหัสวิชา ส32102

4.2 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย 3 ปีการศึกษา คือ ปีการศึกษา 2556 – 2558

4.3 ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

4.3.1 ตัวแปรอิสระ คือ การใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบผสมผสาน วิชาเศรษฐศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

4.3.2 ตัวแปรตาม คือ

- 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 2) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์
- 3) ความคงทนในการเรียนรู้

4) ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบผสมผสาน วิชาเศรษฐศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

5. นิยามศัพท์

5.1 รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบผสมผสาน วิชาเศรษฐศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หมายถึง รูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยนำแนวคิดหลักการสอนของทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มต่างๆ ทั้งทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม ของโนลส์ (Knowles) ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม ของธอร์นไคค์ (Thorndike) พาฟลอฟ (Pavlov) กัทธรี (Guthrie) ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพุทธินิยม ของเกสตัลท์ (Gestalt) ทอลแมน (Tolman) เพียเจต์ (Piaget) บรุนเนอร์ (Bruner) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบผสมผสาน ของกานเย (Gagne) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ของ สลาบิน (Slavin) เดวิด จอห์นสัน (David Johnson) และ รोजเจอร์ จอห์นสัน (Roger Johnson) มาสังเคราะห์และสรุปเป็นหลักการสอน และนำหลักการสอนดังกล่าวไปบูรณาการร่วมกับการสังเคราะห์ขั้นตอนของวิธีสอนต่างๆ ที่สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และความคงทนในการเรียนรู้ในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวิชาเศรษฐศาสตร์ จนได้ขั้นตอนและแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น 7 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน (Warm-Up/Lead-in) ครูผู้สอนต้องนำข้อมูลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ปัจจุบัน มานำเสนอผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจใคร่รู้ในเรื่องที่กำลังศึกษา อาจใช้บทความ ข่าวหน้าหนังสือพิมพ์ หรือแผ่นโปสเตอร์ ฯ เป็นต้น

ขั้นที่ 2 แจ้งจุดประสงค์ของบทเรียน (Objective Indication) ครูผู้สอนแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนทราบว่าในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละครั้งผู้เรียนจะต้องบรรลุจุดประสงค์อะไรบ้าง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้มีเป้าหมายในการเรียน

ขั้นที่ 3 ทบทวนความรู้เดิม (Review Background Knowledge) ครูผู้สอนจะต้องทบทวนความรู้เดิมที่ผู้เรียนได้ศึกษาไปแล้วเมื่อสัปดาห์ที่ผ่านมา หรือที่เคยศึกษามา ทั้งนี้เพื่อเป็นการกระตุ้นความรู้เดิมของผู้เรียน เพื่อผู้เรียนจะได้เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่

ขั้นที่ 4 นำเสนอความรู้ใหม่ (Presentation) ครูผู้สอนนำเสนอความรู้ใหม่ให้กับผู้เรียน ครูผู้สอนต้องเลือกวิธีสอน/เทคนิคการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด รวมทั้งนำเสนอสารสนเทศร่วมสมัยมาประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในขั้นตอนนี้ นับเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญ โดยครูผู้สอนจะเลือกวิธีสอน/เทคนิคการสอนที่หลากหลายมาใช้ในการจัดกิจกรรม

การเรียนรู้ อาทิ การจัดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ ในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับ สหกรณ์ การนำเทคนิค กราฟิกและสารสนเทศร่วมสมัย มาใช้ในการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องเงินเพื่อ คุณการชำระเงิน คุณการค้า เป็นต้น

ขั้นที่ 5 แลกเปลี่ยนเรียนรู้/สะท้อนผลการเรียนรู้/สรุปผลการเรียนรู้ (Exchanging Reflection/Conclusion) เป็นขั้นตอนที่ครูผู้สอนจัดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียน ได้มีโอกาสทำกิจกรรม กลุ่มและ ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยกัน และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อความครบถ้วนสมบูรณ์ของเนื้อหา

ขั้นที่ 6 ประเมินผล (Evaluation) ครูผู้สอนดำเนินการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แบบทดสอบ การประเมินชิ้นงานหรือผลงาน โดยใช้วิธีการประเมินผลอย่างหลากหลาย

ขั้นที่ 7 การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ (Application of Knowledge) ครูผู้สอน ดำเนินการให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

5.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรวิชาเศรษฐศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5.3 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หมายถึงความสามารถในการคิดแยกแยะองค์ประกอบต่าง ๆ ของเรื่องราวใด หรือเหตุการณ์ออกเป็นส่วนย่อย ๆ และหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้น รวมทั้งความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกัน และทำให้เราทราบถึงความสำคัญ และความสัมพันธ์ของส่วนย่อย ๆ ที่จำแนกหาสาเหตุ เหตุผล และความสำคัญ ทั้งปวงของเรื่องนั้น โดยวัดจากแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5.4 ความคงทนในการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถของสมองในการสะสมเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับภายหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นในเนื้อหาวิชาเศรษฐศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และสามารถระลึกเนื้อหาที่ได้เรียนรู้แล้ว กำหนดช่วงเวลาในการสอบหลังเรียนครั้งที่ 1 และสอบหลังเรียนครั้งที่ 2 ห่างกัน 4 สัปดาห์ โดยวัดจากการทำแบบทดสอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตามหลักสูตรวิชาเศรษฐศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

5.5 ความพึงพอใจของนักเรียนต่อรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบผสมผสาน วิชาเศรษฐศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

หมายถึง ความคิดเห็นและความรู้สึกที่เกิดขึ้นของนักเรียนต่อรูปแบบการเรียนการสอน ในด้านต่อไปนี้ 1) ด้านกระบวนการเรียนการสอน 2) ด้านประโยชน์ของรูปแบบการเรียนการสอน 3) ด้านพฤติกรรมการสอนของครู ว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับใด

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นงานวิจัยและพัฒนาเพื่อค้นหารูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมที่จะนำไปใช้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และความคงทนในการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจำแนกได้ดังนี้

6.1 องค์ความรู้ใหม่ คือ รูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น โดยนำแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบผสมผสาน และการสังเคราะห์งานวิจัยที่สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และความคงทนในการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์มาเป็นแนวทางในการพัฒนา ซึ่งสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และความคงทนในการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังสนองตอบต่อแนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และช่วยส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนการสอน ทำให้ครูผู้สอนวิชาเศรษฐศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีทางเลือกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายมากขึ้น

6.2 การแก้ปัญหาทางวิชาการ คือ เป็นงานวิจัยที่นำแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบผสมผสานมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน เพื่อฝึกฝนพัฒนานักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระเศรษฐศาสตร์สูงขึ้น และมีทักษะการคิดวิเคราะห์ จึงสามารถแก้ปัญหาคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียนเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์สาระเศรษฐศาสตร์และการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนได้

6.3 การนำไปใช้ประโยชน์ คือเป็นงานวิจัยที่ผู้สอนในสาระอื่น ๆ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และความคงทนในการเรียนรู้ ดังนั้นหากผู้สอนต้องการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะดังกล่าวก็สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

7. กรอบแนวคิดการวิจัย

